

Opintomatka Viroon 16.-19.9.2010

Torstai 16.9.

- klo 10.30 Laiva lähtee Länsisatamasta kohti Tallinnaa (Tallink, M/S Star)
klo 12.30 Saapuminen Tallinnaan
klo 13.00 Bussikuljetus Vanamoisan kylätalolle /Sauen kunta, Harjumaa (www.vanamoisa.ee)
klo 14.00 Lounas ja kahvi
klo 14.30 Kylätalon esittely, kyläyhdistyksen toiminta / Eero Kaljuste
klo 16.00 Valtakunnallisen kylätoimintayhdistyksen Kodukantin esittely / Kaja Kaur, Kodukantin perustajajäsen (www.kodukant.ee)
- Kylien kehittäminen ja kyläsuunnittelu Virossa / Eha Paas, kouluttaja ja neuvoja
- Kylänvanhin ja hänen osuutensa kyläkehityksessä / Külli Volmer, kyläkulttuuri -toiminnan vetäjä
klo 17.00 Lähtö Pärnun maakuntaan, Randväljan kylään
klo 19.00 Majoitus Klaara-Manni Puhkemaja –maatilamatkailuyrityksessä (www.klaaramanni.ee)
klo 19.30 Iltapala, Klaara-Mannin esittely / Katrin ja Martti Ruumet

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

Perjantai 17.9.

- klo 8.00 Aamupala
klo 9.00 Lähtö Toriin (5 km)
- Torin käsityöpaja / Maris Tali
- Leader-toimintaryhmä, Rohelise Jõemaa koostöökogu / Merle Adams (www.ioemaa.ee)
klo 11.00 Kahvi Kadjaste Külamajassa
klo 11.30 Kylien ja kunnan yhteistyö kylien kehittämisessä ja kyläsuunnittelu / Peeter Reimann
klo 13.00 Lounas kylätalossa
klo 14.00 Kylätalon palvelut, Kadjaste Külamajan esittely / Alliki Luuasepp
klo 14.30 Lähtö Pärnjõe kylään
- Pärnjõe kyläkoulu: koulun ja kylän yhteistyö, maakunnallinen kylätoiminta / Eve Sika
klo 16.00 Matka Murrun kylätaloon
- Paikallinen kyläyhdistys, kylän Leader-projekti ja kylätalon toiminta
klo 18.30 Iltapala kylätalossa
klo 19.00 Iltaohjelmaa, kylän musiikki- ja tanssiesityksiä
klo 20.30 Paluu yöksi Klaara-Manniin

Lauantai 18.9.

- klo 8.00 Aamupala, lähtö Kivi-Vigalaan / Raplan maakunta
klo 10.00 Tapaaminen Vigalan kunnan kylien yhdistyksen kanssa, kahvi
- Kylien ja kunnan yhteistyö kylien kehittämisessä / Riina Riidlich, Vigalan varakunnanjohtaja sekä Liina Kigas, kyläyhdistyksen puheenjohtaja
klo 11.30 Lähtö Vana-Vigalan ammattikoululle
klo 12.00 Lounas Vigalassa
klo 13.00 Vana-Vigalan ammattikoulun esittely / Maie Üürike, opettaja, projektipäällikkö
klo 14.00 Vierailut Vigalan paikallisten yrittäjien luona
- Natalia Lüllmaa, ompelija ja Tiit Kuimets, lomatalon isäntä
klo 16.00 Iltapäiväkahvi ammattikoululla
klo 16.30 Matka ja majoittuminen Luhtre maatilamajoituksessa (www.luhtre.ee)
klo 18.00 Iltapala, paikallista ruokaa, talon esittely / Marje Schmidt
klo 19.00 Sauna, matkan yhteenveto ja keskustelua

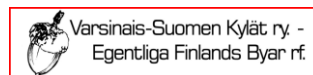
Sunnuntai 19.9.

- klo 8.00 Aamupala
klo 8.30 Lähtö bussilla Tallinnaan
klo 11.00 Laiva lähtee kohti Helsinkiä (Tallink, M/S Superstar)
klo 13.00 Saapuminen Helsinkiin

Matkaohjelman ruokailut olivat omakustanteisia.

Matkalle osallistui 40 henkilöä Hämeen, Varsinais-Suomen, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan alueelta. Matkustajaluettelo löytyy raportin liitteestä.

Matkan raportointivastuu oli jaettu useammalle eri henkilölle.

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

MATKAPÄIVÄ 1

Matkasimme loistavan oppaamme, Kodukantin kouluttajan Eha Paas:in kanssa vajaat 30 kilometriä Tallinnasta Sauen kuntaan Vanamöisan kylätalolle. Kylätalolla meitä odotti kylätalon emäntien Aina ja Aven valmistama ja tarjoilema keittolounas ja mansikkakakku.

Opintomatkan ensimmäinen ryhmätyö oli koota osallistujien odotukset tuleville päiville. Ryhmätöiden lopputuloksena todettiin mm. seuraavat odotukset:

- miten yhteistyö kylien ja kuntien välillä toimii
- miten nuoret saadaan mukaan toimintaan
- mitä palveluja kyläyhdistykset tarjoavat
- miten varainhankinta toimii ja tehdäänkö talkootyötä
- miten julkinen liikenne toimii
- mitä yhdistyksiä on kyläyhdistysten lisäksi
- vuorovaikutuksen kasvaminen koko Etelä-Suomen alueella
- oppia uutta ja tutustua toisiimme

VANAMÖISAN KYLÄYHDISTYS JA KYLÄTALO

Eero Kaljuste, Vanamöisan kyläyhdistyksen puheenjohtaja ja kunnanvaltuutettu kertoi kyläläisten aktiivisesta toiminnasta. Kylätalo on entinen Leninin sovhoosi. Kyläläiset ehdottivat vuonna 2003 kunnalle talon ostamista yksityiseltä kunnalle kylän kulttuuritapahtumien pitopaikaksi ja kyläläisten kokoontumispaikaksi. Kyläläiset kunnostaisivat talon yhteistyössä kunnan kanssa kylätaloksi EU-tukirahoituksella. Valtuutetut epäilivät aluksi rahan saamista mahdottomaksi. Eero Kaljuste kertoikin, kuinka Vanamöisan kylän asukkaat laativat kylän kehittämissuunnitelman ja olivat Sauen kunnan alueella ensimmäisiä, jotka saivat Euroopan unionin rahaa hankkeilleen. Kylätalosta on tullut kylän kulttuurikeskus monine kerhoineen. Talossa toimii pienten lasten kerhoja, kello 15-21 välillä on nuorisotoimintaa, aikuisten kielikursseja ja juhlia varten on vuokrattavana noin 100 hengen sali. Tiloista peritään vuokraa. Keittiöstä vastaava Aino-emäntä on osa-aikatyöntekijä ja Ave Lähker kokopäiväinen monitoimimainen. Kylätalon vuosibudjetti on noin 700.000 Viron kruunua (45.000 euroa), josta yhdistyksen maksettavaksi jää noin 200.000 Viron kruunua (13.000 euroa) kunnan maksaessa loput. (www.vanamoisa.ee)

Uusin voimainponnistus tässä muutaman sadan asukkaan kylässä oli juuri valmistumassa oleva Vanamöisan lasten leikkikenttä, urheilukenttä, keinu- ja tulipaikka, kota ja laululava, todellinen kylän vapaa-ajankeskus.

Hankkeen rahoitti PRIA, joka vastaa Virossa Suomen ELY-keskusta. Hankkeen kokonaishinnasta 30 % kattaa Sauen kunnan rahoitus ja projektin päällikkönä toiminut Vanamöisa kyläyhdistys. Omarahoitusosuutta on saatu myös kyläyhdistystä tukevilta sponsoreilta. Kylän tunnustettu voimahahmo Eero Kahjuste esitteli innokkaasti juuri edellisenä iltana asennettua kodan huuva, jota ei vielä oltu ehditty testata.

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

Kylällä järjestettiin menneenä kesänä kahdeksan Vanamõisan käsityömarkkinat, jotka ovat Viron suurimmat. Tänä vuonna niihin osallistui 14000 vierailijaa. Ne toteutettiin 80 kyläläisen voimin - uskomaton saavutus!

VIRON KODUKANTIN SYNTY

Kahvitauon jälkeen Viron kyläyhdistysten kattojärjestön Kodukantin edustaja ja perustajajäsen Kaja Kaur kertoi järjestön synnystä ja tehtävistä Virossa (www.kodukant.ee). Kaja Kaur toimii tällä hetkellä National Foundation of Civil Society (KÜSK) ohjelmajohtajana (www.kysk.ee).

Taustatietoa: Virossa on 1.360.000 asukasta, 4435 kylää, 42 kaupunkia ja 15 maakuntaa. Kodukantin isänä pidetään Mikk Sarv:ia. Alusta lähtien hän on pitänyt kylien kehittämisessä avainasemassa paikallisia ihmisiä, jotka parhaiten tietävät ja tuntevat lähialueen puutteet ja hyvinvointia parantavat tarpeet. Kodukantilla on pysyvästi ollut kolme tavoitetta: paikallisen väestön oma-aloitteisuuden tukeminen, pienyrityksien synnyn ja toiminnan edistäminen ja yhteistyöverkoston luominen.

Kylätoiminta alkoi vuonna 1995 joillakin Viron alueilla. Esimerkiksi Raplamaan ja Viljandin edustajat kävivät tutustumassa Ruotsin kylätoimintaan. Valtakunnallinen tasokin havaitsi kylätoiminnan merkityksen. Aluekehitysministeri käynnisti vuoden 1996 alussa kylien kehitysohjelman, jossa kylille jaettiin 1,1 milj. EEK:a (70.000 euroa). Tästä ohjelmasta yksittäiselle kylälle saatiin 150-200 euroa, mutta sekin oli iso raha kylälle. Varsinainen alkurysäys tapahtui keväällä 1996, kun Itä-Virumaalle, Narva -Jõensuuhun, kokoontui kaikista maakunnista 300 kylähullua sekä kunnan ja valtion edustajia keskustelemaan työryhmissä siitä, mitä kylissä voidaan tehdä omin voimin ja mitä voitaisiin kehittää yhteistyössä kunnan ja valtion kanssa. Tapaamisessa päätettiin perustaa valtakunnallinen kyläyhdistysten katto-organisaatio, Kodukant. Tämä oli ensimmäinen valtakunnallinen yhteistapaaminen kylien edustajien, kylävanhempien, valtion ja kuntien edustajien kesken. Joka toinen vuosi pidettävä tapahtuma on saanut nimen MAAPÄ- EV, külade parlament eli Maapäivät, kylien parlamentti.

Maapäivistä on muodostunut kylätoiminnan suur tapahtuma, jonka tavoitteena on saada maakuntien kylien edustajat, yhteistyökumppanit ja viranomaiset yhteisiin mietintätalkoisiin maaseudun kehittämiseksi. Maapäivien keskeisenä ajatuksena on synnyttää kylätoimijoille selkeitä suuntaviivoja, sopia tulevista tehtävistä, löytää ratkaisuja maaseudun ongelmiin, tehdä ehdotuksia eduskunnalle, ministeriöille ja kunnille. Maaseutu on tyhjenemässä myös Virossa. Seuraava eli 9. Maapäivä pidetään 2011. Tapahtuma on kasvanut noin 400 osallistujan kokoukseksi. Nykyisin Viron valtiotuki kylätoimintaan on 16 milj. EEK:a eli 1 milj. euroa.

KODUKANTIN STRATEGIA VUOSILLE 2008-2013

Küllil Vollmer, Kodukantin kyläkuulttuurijohtaja

Kodukantin tehtävänä on tukea kyläläisiä ja yrittäjiä. Yksin kukaan ei pysty tekemään mitään, mutta yhdessä asianmukaisen tuen ja asiantuntijoiden avulla pystytään tekemään uskomattomia asioita. Kodukantin henkilökunta kouluttaa koulutuskeskuksensa ja henkilökuntansa avulla mm. unkarilaisia. Kodukantin pitää tehdä aktiivista yhteistyötä poliitikkojen ja muiden päättäjien kanssa. Kodukant antaa lausuntoja ministeriöille.

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

Küllli kertoi Kodukantin meneillään olevasta strategiasta vuosille 2008-2013. Neljän kohdan ohjelma on seuraava:

1. Nuoret maaseudulla
  - Nuoret halutaan mukaan tekemään ja ottamaan vastuuta
2. Tuki yritteliäisyydelle ja oma-aloitteisuudelle
  - Miten palvelut käynnistetään ja rahoitetaan
  - Miten kylät kehittävät palveluja kylätaloilla, esim. sosiaalista apua työttömille
3. Kyläkulttuuri ja ympäristö
  - Kyläyhdistysten puheenjohtajien koulutus: puheenjohtaja valitaan kylän edustajaksi ja keskustelijaksi kunnan kanssa. Palkaton virka, mutta puhelin ja auto maksetaan, sopimus kunnan kanssa
  - Ympäristön siivous ja viihtyvyys
  - Lähiruuan hyödyntäminen, säilöntä- ja valmistustuki
4. Organisaation kehittäminen
  - Osaava organisaatio ja selkeä työnjako
  - Merkittävä ja arvostettu yhteistyökumppani kansallisella ja Euroopan unionin tasolla
  - Kodukantin koulutuskeskus erittäin arvostettu, tavoitteena jokaiseen maakuntaan vähintään yksi paikallisen kehittämisen neuvoja. Tällä hetkellä kokeen suorittaneita auktorisoituja neuvoja on 7 kpl, joista yksi on Eha Paas.
  - Vuoden kylän valinta

(Pirkko Kautto)

KLAARA-MANNI PUHKEMAJA

Yövyimme matkan 1. ja 2. yön Klaara-Manni Puhkemajassa (www.klaaramanni.ee), joka on vuonna 2002 avattu maatilamatkailuyritys Torin kunnassa. Vanha päätalo on täysin kunnostettu pelkästään matkailutoimintaan ja isäntäpari asuu itse kauempana. Päätalon lisäksi pihapiirissä on toinen, uusi rakennus jossa on pelkästään majoitustiloja. Sijainniltaan Klaara-Manni on erinomainen, Pärnuun on matkaa vain 20 km. Talon majoituskapasiteetti oli ääriään myöden täynnä isosta ryhmästämmme ja nukuimmekin pääosin 3 henkilöä/huone. Tila kasvattaa itse ruoanvalmistuksessa käyttämänsä vihannekset, tuotanto on luomua. Martti Ruomet vastaa viljelystä ja Katrin Ruomet majoituksesta. Toimintaa kehitetään edelleen ja suunnitteilla on mm. lasten leikkialue EU-rahoituksella. Yritys työllistää isäntäparin sekä kaksi muuta henkilöä.

(Virpi Mustonen)

MATKAPÄIVÄ 2

TORIN KÄSITYÖPAJA

Perjantaina ajoimme bussilla lyhyen matkan Torin kunnan keskusta. Siellä ryhmämme jakautui kahteen niin, että toinen ryhmä suunnisti Leader-toimintaryhmän toimistolle ja toinen Torin käsityöpajaan.

Torin käsityöpajan tuotteita ja sen toimintaa meille esitteli Maris Tali, paikan perustaja. Torin myymälä oli varsin pieni ja myytäviä tuotteitakin melko vähän, mutta lisäksi sillä on

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

myymälä Tallinnassa. Käsityöpajan tuotteita voi löytää myös Viron sisustuslehdistä, joista yhtä Maris meille esitteli. Myynnissä olevia tuotteita olivat mm. villasukat ja lapaset, tee, Torin oman hevosrodun inspiroima kylän oma tuote, kankainen pikkuhevonen, sekä erilaiset tyynyt, kangaspussukat ja virkatut liinat. (www.arteljee.ee)

(Virpi Mustonen)

ROHELISE JÕEMAA KOOSTÖÖKOGU

Leader-toimintaryhmä, Vihreän jokimaan yhteistyöyhdistys

Virossa on kaikkiaan 26 Leader-toimintaryhmää, joista Rohelise Jõemaa Koostöökogu on neljänneksi suurin (www.joemaa.ee). Toimintaryhmä on perustettu vuonna 2006, ja esittelijänämme toiminut toiminnanjohtaja Merle Adams on työskennellyt ryhmässä alusta lähtien.

Hankerahoitusta myönnetään yhdistyksille maksimissaan 90 % kustannuksista ja yrityksille maksimissaan 60 % (tavallisesti 40-50 %). Myös kunnat voivat hakea hankerahoitusta lakisääteisiin tehtäviinsä kuulumattomiin toimenpiteisiin; kuntien hakemille hankkeille maksimituki on 60 % kustannuksista.

Rohelise Jõemaa Koostöökogulla on ollut tällä ohjelmakaudella 3 hankerahoituskierrosta ja hyväksytyjä hankkeita on yli 70. Tukea on myönnetty erityisesti pienyrityksille sekä kylien elinkeinojen kehittämiseen ja toimintaympäristön kohentamiseen. Tällä hetkellä toimintaryhmä pohtii paikallisen kehittämissuunnitelman päivittämistä. Ohjelmakauden alussa on tehty paljon investointeja, mutta jatkossa halutaan kiinnittää enemmän huomiota kehittämiseen eli siihen, millaista toimintaa investointikohteisiin – esimerkiksi kunnostettuihin kylätaloihin – saadaan. Toiminnanjohtaja Adams oli sitä mieltä, että Kodukantin aktiivisuus kylätoiminnan edistämiseksi on saanut aikaan sen, että Leader on omaksuttu paikallistoimijoiden keskuudessa nopeasti ja hankehakemuksia tulee paljon.

(Annamaria Isotalo)

KADJASTE KÜLAMAJA, VÄNDRA

Kadjasten kylamajassa tapasimme Vändran kunnanjohtajan Peeter Reimannin sekä kylätalon emännät Allikin ja Tiinan.

Matkaraportti 17.9.2010 Kadjasteen kylä, Vändran kunta, Viro

Vändran kunta yhdistyi toisen pikkukunnan kanssa 2009. Nyt on neuvottelut käynnissä kuntaliitoksesta kahden muun kunnan kanssa. Pinta-ala on 650m², asukkaita n. 3500, lasku v 1990 n 50 asukasta. Kunnan kokonaisbudjetti on 38 milj. kroonia, josta puolet menee koulujen ylläpitoon (5 koulua). Suorat kyläavustukset ovat 1 milj. kroonia. Kunnan tulot muodostuvat verotuloista. Virossa on käytössä tasaveromalli 20 % (= kunnallisvero 11 % + valtio 9 %). Lisäksi kiinteistöverotulo tulee kunnalle kokonaan.

Kunnan strategia käsittää vahvan yhdistystoiminnan. Kunnan alueella on erilaisia toimivia yhdistyksiä n. 20 kpl. Luku ei sisällä maa- ja metsätalousyhdistyksiä. Useat kunnan yhdistyksistä toimivat useiden ky-

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

lien alueella, myös kyläyhdistyksistä. Kunta tukee yhdistystoimintaa, tuen määrä riippuu yhdistyksen aktiivisuudesta. Hankkeita hakevat yhdistykset saavat suurempia yleisavustuksia. Leader-rahoitukseen kunta voi maksaa osan, Viron Leader-rahoituksessa ei ole kiinteää kuntaosuutta kuten Suomessa. Kunnan strategian mukaan tuetaan isoja yhdistyskokonaisuuksia, eli useamman kylän yhteistä toimintaa, milloin tulokset ovat "suurempia".

Kunnan alueella on 5 keskusta, joista kussakin kylätalo, joka on annettu kyläyhdistykselle. Kunta maksaa niiden ylläpitokustannukset sekä työntekijöiden palkat, Kadjastessa kaksi työntekijää kyläemäntä sekä siivoojatalonmies. Kylätaloja on remontoitu Leader-rahoituksella. Kylätaloissa on sauna ja kunnan peseytymismahdollisuudet kyläläisille, tiloja käytetään säännöllisesti vähintään kerran viikossa. Kyläyhdistykset järjestävät toimintaa taloihin. Niissä on mm. erilaisia kerhoja, kuntosali, keittiö. Kunnan mielestä on kannattavaa tarjota tilat ja antaa yhdistysten tuottaa sisältö. Yhdistysten Leader-tuki on 90% kun kunnilla se on vain 50%. Tilat säilyvät paremmassa kunnossa kun niissä on vakituiset työntekijät.

6 kylää on tehnyt yhdessä kehittämissuunnitelman, joka on osana kunnanvaltuuston hyväksymää kunnan kokonaissuunnitelmaa. Kansankokous hyväksyy kehittämissuunnitelman vuosittain. Kehittämissuunnitelmaan on koottu kylien unelmat niin infrastruktuurin, rahoituksen kuin sosiaalisen elämänkin osalta.

Kunnalla on valmisteilla elinkeinostrategia, nykyisen lain mukaan kunta ei voi tukea elinkeinoja. Kunnassa neljä suurta maatalousyrittäystä (1 x 1000 lehmää + 3 x 500 lehmää) ja 15 muuta maatilaa. Iso yritys on Vendren mattokutomo.

Kadjasten kyläyhdistyksen alue on haja-asutusta ja pieniä taloryppäitä käsittäen 7 kylää, yhteensä 200 asukasta. Yhdistys on perustettu 2005. Kylätoiminnan kehittäminen alkoi kyläkeinun ja leikkipaikan rakentamisella KOP-rahoituksella. Se opetti käyttämään hankerahaa yhteisen toiminnan tukemiseen. Seuraava iso projekti oli kylätalon kunnostaminen entisestä kaupan varastosta. Leader-rahoituksella on nyt alkamassa hanke jonka myötä Kadjasten kylätaloon kunnostetaan tilat käsityötuvalle ja kampaamolle. Hankerahoituksen saaminen edellyttää kyläsuunnitelmaa. Muuta kylän toimintaa on 6 kertaa vuodessa järjestettävät erilaiset juhlat ja kulttuuritapahtumat sekä opintomatkat. Kadjasten kylän ongelma on tällä hetkellä ideoiden puute, valtaosa tavoitteista on jo saavutettu, on vaikea keksiä uutta. Kyläyhdistyksen hallituksen koko on 5, mutta aktiivisia kylätoimijoita on 15 ja talkoisiin saadaan helposti 30, kun kutsutaan henkilökohtaisesti. Kadjastelaiset suosittelivat lasten huomioimista. Aikuiset saadaan mukaan toimintaan lasten kautta, myös innokkaimmat talkoolaiset ovat lapsia.

EU:n tuella on tähän saakka kunnostettu taloja, nyt on toiminnan kehittämisen aika. Alueella on sama maaseudun autoitumisen ongelma kuin Suomessakin. Työttömyyttä sen sijaan ei juuri ole. Kuntien välinen yhteistyö on heikkoa, valtio ei ohjaa sitä. Aluekoulumallia ei ole, jokainen kunta päättää itse palvelujen sijoituspaikoista, vaikka toisinaan olisi järkevämpää yhdistää kuntien voimat esim. yhteisen koulun taakse. Ongelma on sama meilläkin.

(Kristiina Mattila)

PÄRNJOEN KYLÄKOULU

Pärnjoen kyläkoulua esitteli Eve Sika, koulun opettaja ja maakunnallisen Kodukantin hallituksen puheenjohtaja.

Pärnjoen koulu on 90-vuotias. Opettajia on tällä hetkellä 14, osa tosin osa-aikaisia. Koulussa on oppilaita eskarista 9 luokkaan saakka. Koulutyön ohella oppilaat ovat koulussa usein myös oppituntien jälkeen, sillä koulussa on panostettu kerhotoimintaan. Muun muassa musiikkikerhoja on paljon. Tietokoneopetusta annetaan 2-luokasta lähtien, erityinen ylpeydenaihe tuntui olevan myös kaikille saatavana oleva logopedin palvelut.

Kylän ja koulun yhteistyönä on syntynyt esimerkiksi yhteinen museo. Ennen muuta yhteistyössä on kuitenkin kyse tilojen käytöstä. Koulun sali on kylän ja koulun yhteiskäytössä, kyläyhdistys järjestää siellä kokouksia ja tapahtumia. Tiloissa on järjestetty muun muassa maakunnallinen kyläkoulukonferenssi sekä maakunnan kylätoiminnan 10-vuotisjuhlat. Vuodesta 2008 lähtien koululla on myös järjestetty kylän nuorten toimintaa, josta Heidi Pais kertoi enemmän.

Heidi Pais:

Pärnjoen kylän nuorten imago ei ollut kovin hyvä vuonna 2008, jolloin päätettiin, että asialle pitää tehdä jotain. Käynnistys tapahtui oikeastaan siitä kun edellä mainittu Eve Sika soitti Heidille. Heidi kutsui nuoria mukaan keskustelemaan siitä, miksi nuorten imago on niin huono ja mitä asialle pitäisi tehdä. Paikalle tuli 8 nuorta.

Nuoret päättivät, että he ryhtyvät apuvoimiksi, kun kyläyhdistys järjestää erilaisia tapahtumia. Erilaisia avustettavia tapahtumia olikin melkoinen lista; kevättapahtumassa oli urheilukisat ja yöllä noitien marssi, juhannusjuhlissa nuoret olivat mukana, vammaisten ja eläkeläisten joulujuhlat kaipasivat samoin nuoria apuvoimia. Pärnjoen urheilukisat, Juri-yön soihtujuoksu, kylän siivoustalkoot ja lasten peuhupäivässäkin nuoret olivat monenlaisena apuna. Jälkimmäisessä oli noin 80 lasta (4-10 v.), joita noin 12 nuorta opasti monenlaisissa leikeissä ja puuhissa. Nuoret olivat myös opettamassa turvallisuuspäivässä, jossa rasteilla opeteltiin monenlaisia hyödyllisiä taitoja mm. punaisen ristin, lääkärin, palokunnan ja ambulanssin toimintaan tutustuen.

Nuorten toiminta kyläyhdistyksen tukena osoittautui niin onnistuneeksi ja tarpeelliseksi, että nykyään nuorten osasto toimii kyläyhdistyksen alajaostona. Toimialueena on kolme kylää. Nuorten jaostolla on oma hallitus ja hallituksen edustajalla on paikka varsinaisen kyläyhdistyksen johtokunnassa. Sama toimintamalli toteutuu myös maakunnallisen kyläyhdistyksen johtokunnassa. Kodukant on yrittänyt laajemminkin markkinoida kyseistä hyväksi havaittua toimintamallia Virossa. Kylätasolla nuoret ovat melko tiiviisti mukana kyläyhdistystoiminnassa, keskeisenä kysymyksenä ovat usein kokoontumistilat.

Maakunnan tasolla kylien nuorten toiminta alkoi paria kuukautta Pärnjoen toimintaa myöhemmin. Varhaisessa vaiheessa päätettiin järjestää maakunnallinen koulutus, johon osallistui 18 nuorta, heistä 12 on sittemmin jatkanut toimintaa. Käytännössä nuorilla on kerran kuussa kokoontuminen Pärnussa ja siellä suunnitellaan sitten omaa toimintaa; pääasiassa leirejä ja niiden käytännön järjestelyjä eli kuka on vastuussa järjestelyistä. Leirejä järjestetään neljännesvuosittain ja ohjelma pitää sisällään tiukkaa koulutusta

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

ja sen vastapainona viihdettä. Maakunnan tasolla toimii nykyään aktiivisesti noin 30 nuorta. Leireille osallistuu keskimäärin 20 nuorta ja kouluttajiksi pyydetään ulkopuolisia. Kyläyhdistykset ovat käytännössä monessa kunnassa maaseudun nuorten palvelujen ainoita järjestäjiä. Kyläyhdistykset voivat avustaa nuoria myös projektirahojen hakemisessa nuorten omiin pieniin hankkeisiin.

Eve Sika oli alun perin lupautunut esittelemään tarkemmin myös maakunnallista kylätoimintaa, mutta ajanpuutteen vuoksi tämä jäi tekemättä.

(Tauno Linkoranta)

MURRUN KYLÄTALO

Murrun kylätoiminnan alue koostuu neljästä kylästä, joissa on yhteensä 400 asukasta. Toiminnassa näkyi hauskuus, monipuolisuus ja vahva sitoutuneisuus. Murrun kylä oli osa sellaista kuntaa, jonka taloudelliset mahdollisuudet tukea kylätaloja olivat pienemmät kuin muissa kohteissamme. Murrun kyläsuunnitelma on tehty vuonna 2004. Kylätoimintaan saatiin innostusta Suomen opintomatalla, jossa Heinolan kirkonkylän kyläpirtti ja sen toiminta kylän olohuoneena ja monipalvelupisteinä rohkaisi murrulaisia omaan kylätaloprojektiinsa. Nyt kyläsuunnitelma uusitaan ja tarkoitus on saada sen tekoon kylän yrittäjät mukaan. Murrussa on aika keskustella oman kylän tulevaisuudesta. Samanaikaisesti mietitään koko Eestin kylätoiminnassa, miten jatketaan seuraavaksi, ovatko kyläyhdistysten omat palvelut seuraava askel.

Kylätalo Suigu on ulospäin ankea neuvostoaikainen kaksikerroksinen betonirakennus keskeisellä paikalla ankeiden kerrostalojen vieressä. Talo toimi neuvostovallan aikana kulttuurikeskuksena ja se oli melkein rauniona, kunnan omistuksessa. Kylätaloprojektiin lähdettiin ilman kunnan suurempaa tukea, kyläyhdistyksen 10 henkinen hallitus, kukin sitoutui henkilökohtaisella takauksella lainaan. Nyt suuremointi on saatu päätökseen.

Talossa on suuri juhlasali näyttämöineen, kahvila jossa myös alkoholimyyntiä. Kahvilaan loi tunnelmaa tuli kamiinassa. Kahvilatoiminta on käynnistynyt 2009 (luvat saatu) ja se on Viron ainoa ja ensimmäinen kyläyhdistyksen pyörittämä kahvila. Kahvilaa pidetään auki vapaaehtoisvoimin, periaatteena 1 mies pitää viikon. Toisessa kerroksessa oli kirjasto (kunnan) ja kerhotiloja. Kyläyhdistys on antanut kirjastotilan kunnan käyttöön, koulun ja päiväkodin liikuntatunnit pidetään salissa. Kunta maksaa talon lämmityksen. Muuten kuluista ja toiminnasta vastaa kyläyhdistys. Kunnalla ei ole varaa antaa kylätaloon työntekijää. Kyläyhdistys on palkannut siivoojan. Rahankeräyspurkki on aina mukana!

Nuorille on annettu avain ja he ovat itse vastuussa toiminnasta ja tilan käytöstä ajallaan. Varmuuden vuoksi talossa on kameravalvonta. Salin lattian kunnostusta mietitään, se estäisi kuitenkin rullaluistelun. Nuoret järjestivät koko kunnan alueen pingiskilpailun yhteistyössä kunnan kanssa (= kunnalta palkinnot). Tapahtuma sai suuren suosion ja se järjestetään nyt vuosittain.

Talossa toimii mm. eläkeläistenklubi, infopiste, lasten iltapäiväkerho ja karatekerho. Käsityökerhoa pitää taitava mummo. Talossa järjestetään tapahtumia mm. lasten laulukilpailu, discoiltoja, juhlia. Toimintape-

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

riate juhlien osalta on, kuka haluaa juhlia, järjestää. Kävimme myös kyläkoulussa jossa toimi myös lastentarha. Kävelymatkalla sivuutimme leikkipuiston, jonka kyläyhdistys on rakentanut Leader-rahalla.

Ilta päättyi kyläyhdistyksen järjestämään illalliseen ja ohjelmaan: eläkeläisten ja lasten reippaat, iloiset lauluesitykset. Eläkeläisrouvien rivitanssiesityksen päätteeksi viimeinen tanssi kokeilunhaluisten suomalaisten kanssa. Sivupöydällä oli kylän tuotteita myynnissä. Suosituimpia olivat taidokkaasti virkatut pitsikorvakorut.

(Elina Leppänen)

MATKAPÄIVÄ 3

VIGALAN KUNTA JA KYLÄT

perustietoja:

- kunnassa asukkaita 1507 (01.01.2010)
- kuuluu Raplamaan maakuntaan
- kunnan alueella kyliä on yhteensä 27: Araste, Avaste, Jädivere, Kausi, Kesu, Kivi-Vigala, Kojastu, Konnapere, Kurevere, Leibre, Läti, Manni, Naravere, Oese, Ojapere, Paljasmaa, Palase, Pallika, Päärdu, Rääski, Sääla, Tiduvare, Tõnumaa, Vaguja, Vanamõisa, Vana-Vigala, Vängla.
- kunnan keskuksena toimii Kivi-Vigalan kylä
- etäisyydet: Tallinna 90 km, Haapsalu 80 km, Pärnu 42 km, Pärnu-Jaagupi 13 km, Rapla 54 km, Märjamaa 25 km, Lihula 53 km, Kullamaa 30 km.

Kunnan näkökulma kylätyössä

Riina Riidlich, Vigalan kunnan varakunnanjohtaja ja kehitysneuvoja, kertoi kunnan näkökulmasta kylätyöhön sekä historiaa Vigalan kylätalon synnystä. Kylätalo on alun perin saatu lahjoituksena yksityiseltä. Talon omistanut perhe oli muuttanut Amerikkaan, josta he palasivat vuonna 2006, Viron itsenäistymisen jälkeen. Palattuaan he päättivät lahjoittaa talon vigalalaisille. Ehtona lahjoitukselle kuitenkin oli, ettei talossa saisi harjoittaa yritystoimintaa, jolloin ajatus talon hyödyntämisestä kylätalona syntyi. Itse kylätalo sekä sitä ympäröivät alueet olivat tosin huonossa kunnossa ja vaativat kunnostamista. Ympäristön kunnostamiseen kunta päätti hakea Leader-rahoitusta. Ennen hakemuksen lähettämistä kuntalaiset kokoontuivat keskustelemaan siitä, mitä kunnasta puuttuu ja mitä sinne tarvitaan.

Vuonna 2009 kunta haki projektille Leader-rahoitusta. He saivat Raplamaan Leader-ryhmältä tähän projektiin 1 miljoona kruunua. Näillä rahoilla kylätalon ympäristöön rakennettiin skeittiparkki ja leikkipuisto. Lisäksi kylätalon ympäröivää aluetta kohennettiin istutuksilla ja suihkulähteellä. Koko projektin tavoitteena olikin kylän ihmisten elämänlaadun ja kylässä viihtymisen parantaminen, jossa he kokivat onnistuneensa oikein hyvin.

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

Kylien ja kunnan yhteistyöstä kyläyhdistyksen kertomana

Paikallisen kyläyhdistyksen puheenjohtaja Liina Kigas kertoi, että Vigalan kylien kehittämisen haasteena on ollut uuden Vigalan, eli Kivi-Vigalan ja vanhan Vigalan eli Vana-Vigalan yhteistyö /yhdistyminen. Kummankin kylän asukkaat ovat tottuneet järjestämään tapahtumia oman kylän kesken.)

Rahat kylien kehittämistoimintaan tulevat kunnalta. Kyläyhdistyksessä päätetään siitä, mihin rahat käytetään. Kunnassa puhutaankin kylien kehitystukirahoituksesta, kunta rahoittaa toimintaa ja tukee myös hankkeiden omarahoitusosuutta. Kunta on hakenut eri paikoista rahoituksia kylien kehittämiseen, myös Leader-ryhmältä. Toiminta on aktiivista ja kyläyhdistys on järjestänyt useita tapahtumia sekä vuosittaiset kyläpäivät, joista kolmansilla oli jo 195 osallistujaa.

Kyläyhdistyksen järjestämiä tapahtumia ja toimintoja:

- valokuvakilpailu, myöhemmin näistä kilpailun parhaimmista valokuvista tehtiin kalenteri
- kyläteatterifestivaalit
- Vigalan luonnonmateriaalikurssi
- vaatteista koruja –paja
- laulutupa
- tietokilpailuja
- käsityönäyttelyitä
- urheilukilpailuja

Vigalassa toimii myös maamiesyhdistys, jonka kanssa kyläyhdistys on järjestänyt yhteisiä tapahtumia ja retkiä esimerkiksi retki syysmarkkinoille. Kunta on osallistunut myös näihin tapahtumiin rahoittamalla linja-auto kuljetuksen. Kaikkiin erilaisiin opintomatkoihin lisätään aina myös jotain kulttuuriin liittyvää, kuten museon tutustumista.

(Piia Iivonen)

VANA-VIGALAN TEKNIKAN JA PALVELUJEN AMMATTIKOULU

Opettaja, projektipäällikkö Maie Üürike esitteli ammattikoulun toimintaa. Koulussa on 400 oppilasta, joista suurin osa asuu koulun asuntolassa. Koulun ympäristöä on kunnostettu Leader-rahoituksella. Alueelta löytyy luontopolkua ja kulttuuripolkua sekä Vana-Vigalan upea, ainakin ulkoapäin kunnostettu kartano, jossa toimii ala-aste. Kartano on rakennettu vuonna 1775.

Taontalinja on Viron ainoa. Siellä on suunniteltu ja tehty Vigalan kunnan alueen kyläpäälliköiden kaulariipus. Muita opintolinjoja on maatalous, traktorin kuljettaja, mehiläistenhoito, puutarhanhoito ja autonkorjaus. Vigalassa olemme Liina Kigas Vigalan Kylät ry:stä kulki mukana myös kouluvierailulla, sillä hän on koulussa töissä.

(Elina Leppänen)

Kylä välittää -hanke

1.11.2010

VIERAILUT PAIKALLISTEN YRITTÄJIEN LUONA

Ompelija Natalia Lüllmaa

Käsityöyrittäjä Natalia Lüllmaan ompelimo sijaitsee entisessä kolhoosin lastentarhassa ja hänellä on työssä 7 paikallista ompelijaa. Natalia itse on oppinut ompelemaan koulussa. Viime vuosina hän on alkanut enenevässä määrin käyttää pellavaa. Monet kansantanssiryhmät tilaavat häneltä esiintymisasuja. Hän esitteli ryhmälle Vigalan miehen takin, jonka malli on taltioitu museosta ja on tarkka kopio alkuperäisestä mallista. Naisten kansallispuvun hinnaksi tulee noin 5000 kroonia (hame, esiliina, pusero, liivi). Hän on myös ommellut Kivi-Vigalan koulun opettajille pellavapuvut sekä ommellut 15 vuoden ajan hevosten loimia Ruotsiin.

Lama on auttanut Nataliaa löytämään oman linjansa, tästä pellavan käyttö on hyvä esimerkki. Eestissä pellavaa kasvatetaan ja käytetään vielä vähän, mutta määrä on kasvussa. Natalia suhtautui tulevaisuuteen optimistisesti ja toivoi yhteistyötä suomalaisten yrittäjyhdistysten kanssa.

Tõnumaa Talu

Tõnumaa Talu on vuokrattava lomatalo joen rannalla. Talo on alunperin rakennettu omalle perheelle, mutta siirretty sittemmin matkailukäyttöön. Isäntä Tiit Kuimets käy Suomessa ja Ruotsissa rakennustöissä. Vierailulla kävi ilmi, että isäntä on päättänyt lopettaa toiminnan ja talo on myynnissä.

LUHTRE TURISMITALU

Viimeisenä yönä majoituimme Luhtre-talossa, joka on maatilamatkailuyritys (www.luhtre.ee) Talon toimintaa meille esitteli emäntä Marje Schmidt. Isäntäpari on kunnostanut täysin rapistuneen talon ja aloittanut toiminnan marraskuussa 2005. Talossa ei aluksi ollut vettä tai sähköä ja kattokin oli sortunut siisään.

Kevät 2010 oli toiminnalle raskas laman vuoksi, mutta nyt tilanne on kohenemassa. Heillä on tänä kesänä käynyt paljon mm. suomalaisia turisteja. Luhtren tiloissa voi järjestää juhlia ja koulutuksia tai pelkäästään yöpyä. Luhtrea pidimme todella viehättävänä paikkana kauniine vanhoine rakennuksineen ja hoidettuine pihoineen. Myös tässä paikassa oli ryhmällämme talon koko majoituskapasiteetti käytössään.

Vietimme Luhtren kauniissa tuvassa viimeisen illan hyvän ruoan merkeissä. Vaihdoimme ajatuksia matkan sisällöstä sekä suunnitelmistamme ja toiveistamme kylätoiminnan kehittämiseksi. Osa joukosta saunoi illan päätteeksi venäläisessä saunassa ja virkistyi lopuksi uima-altaan viileässä vedessä.

MATKAPÄIVÄ 4

Kotimatkalta suuntasimme puoli yhdeksän aikaan, laivamme lähti Tallinnasta klo 11.00. Helsingissä olimme klo 13.00. Kampista jakauduimme kukin ryhmä oman asuinsuuntamme busseihin.

(Virpi Mustonen)

